

KATEDRA ČAKAVSKOGA SABORA LOVRAN

**OD SAGDANA DO BLAGDANA:
ZNAJSTVENI SKUP O
TRADICIJSKOJ BAŠTINI
LOVRANŠTINE**

ZBORNİK SAŽETAKA

Hotel „Lovran“
Lovran, 18. travnja 2015.

ORGANIZATOR SKUPA
Katedra Čakavskoga sabora Lovran

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Robert Doričić (predsjednik)

Ana Montan (tajnica)

Frane Babić

Igor Eterović

Ivana Eterović

Zvijezdana Klobučar Filčić

Cvjetana Miletić

Lidija Nikočević

Organizaciju Skupa financijski je potpomogla:

Općina Lovran

PROGRAM SKUPA

9.00–9.15 *Otvaranje skupa*

9.15–10.45 Moderatorica: Lidija Nikočević

Razumijevanje prostora

Grga Frangeš:

Od Mula do Vojaka – antropogeografski
pogled na Lovranštinu

Ivana Šarić Žic:

Prostor u vremenu / vrijeme u prostoru:
arhitektura Lovranštine jučer, danas i sutra

Konzervatorski i muzejski pogled

Grga Frangeš, Branko Đaković:

Konzervatorska studija naselja Lovranska
Draga

Mirjana Margetić:

Čuvari baštine – Udruga „Ognjišće“

10.45–11.00 *Stanka za kavu*

11.00–12.30 Moderatorica: Lidija Nikočević

*Povijesni izvori kao ishodište za shvaćanje
lovranske svakodnevice u prošlosti*

Robert Doričić, Ivana Eterović:

Teštamenti lovranskog notarijata – pogled u
svakodnevnicu Lovranštine druge polovice 18.
stoljeća

Barbara Riman:

Lovran i Lovranščina u slovenskim novinama
krajem 19. i početkom 20. stoljeća

Baština Lovrana i kulturni turizam

Zvijezdana Klobučar Filčić:
Zastupljenost etnoelemenata u turističkoj
ponudi Lovrana

Ana Montan, Elena Rudan:
Prilog očuvanju i valorizaciji lovranskog guca
u turističkoj ponudi Lovrana

12.45–14.00 *Ručak za izlagače*

14.00–16.15 Moderator: Robert Doričić

*Mjesta i ljudi: toponimija i matične knjige
Lovrana i Lovranštine*

Frane Babić:
Prilog istraživanju toponimije Lovranščine:
Mikrotoponimija Lovranske Drage

Roberto Žigulić:
Stanovništvo zapadnog dijela lovranske
gradske jezgre u XIX. stoljeću

Višnja Jovanović:
Škrljevska bolest u Lovranu

*Dječja svakodnevica i odgojno-obrazovne
ustanove*

Manon Giron:
Zabavište Družbe sv. Ćirila i Metoda u
Lovranu (kronika)

Vjekoslava Jurdana, Roberto Žigulić:
Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru i njezina
škola u Lignju

Znameniti pojedinci i njihova interpretacija

Alexander Hoyt:
Spinčićeva obiteljska pisma kao prozor u
liburnijsku svakodnevicu 19. stoljeća

Ines Cvitković Kalanjoš:
Dječje pjesme Josipa Kaplana nastale u
Lovranu u razdoblju od 1962. do 1996. godine

16.15–16.30 *Zatvaranje skupa*

*Posjet Kući lovranskega guca u Lovranu i
etnografskoj zbirci Udruge „Ognjišće“ u
Lignju*

SAŽECI IZLAGANJA

Frane Babić

PRILOG ISTRAŽIVANJU TOPONIMIJE
LOVRANŠĆINE: MIKROTOPONIMIJA
LOVRANSKE DRAGE

Općina Lovran kao administrativno-politička cjelina jedna je od teritorijalno manjih općina u Republici Hrvatskoj. Suprotno tome pokazalo se da unatoč malom teritoriju obiluje toponimima. U skladu s time odlučili smo nastaviti s istraživanjem mikrotoponima Lovranšćine i njihove geneze. U prošlom radu istražili smo i objavili mikrotoponimiju sela Tuliševice i njegove okolice. Ovoga puta u izlaganju bismo se koncentrirali na toponomastiku susjednog sela – Lovranske Drage i njegove šire okolice. Cilj ovog izlaganja bio bi pokazati neke zanimljivosti i povezanosti između života ljudi i nastanka toponima na tom prostoru, odnosno njihovu upotrebu i evoluciju kroz vrijeme i prostor. Kao i u prethodnom radu, koristit ćemo se multimedijским pomagalima i javnim bazama podataka kao izvorima za proučavanje terena i toponima.

Ines Cvitković Kalanjoš

DJEČJE PJESME JOSIPA KAPLANA NASTALE U LOVRANU U RAZDOBLJU OD 1962. DO 1996. GODINE

Skladatelja, zborovođu i glazbenog pedagoga Josipa Kaplana, rođenog u Krškom (Slovenija), životni put odveo je – uz Bosnu i Hercegovinu, Pulu, Rijeku – i u mali primorski gradić Lovran. U Lovranu je živio 34 godine, točnije od 1962. pa sve do svoje smrti 1996. godine.

U Kaplanovu stvaralačkom opusu, koji sadrži 430 jedinica, osim skladbi za orkestar, solo instrumente, tamburaške, harmonikaške i komorne sastave, skladbe za zbor, solo pjesme, nalazi se i oko 100 skladbi koje je namijenio djeci. U ovom članku usmjerit ćemo svoju pažnju na dječje pjesme namijenjene predškolskom i školskom uzrastu koje je napisao tijekom svog života u Lovranu.

Robert Doričić, Ivana Eterović

TEŠTAMENTI LOVRANSKOG NOTARIJATA –
POGLED U SVAKODNEVICU LOVRANŠTINE DRUGE
POLOVICE 18. STOLJEĆA

U Državnom arhivu u Rijeci pohranjene su isprave lovranskog notarskog ureda iz 18. stoljeća. Među njima bogatstvom sadržanih podataka ističu se oporuke. Upravo su one prvoklasan povijesni izvor za istraživanje prošlosti na području Lovranštine, osobito prošlosti njezine svakodnevice.

U okviru višegodišnjeg istraživanja arhivskog fonda lovranskog javnobilježničkog ureda druge polovice 18. stoljeća, u ovome će izlaganju biti predstavljena pokretna imovina navedena u oporukama, i to onih pisanih na talijanskom jeziku, u periodu od 1756. do 1796. godine. Na temelju opisa odjeće, nakita, namještaja i druge pokretnine rekonstruirat će se fragmenti svakodnevnog života stanovnika Lovrana i njegove okolice u tom razdoblju.

Grga Frangeš

OD MULA DO VOJAKA – ANTROPOGEOGRAFSKI
POGLED NA LOVRANŠTINU

Povijesne gradiće na Liburniji more je spajalo sa svijetom, no njihov život bio je duboko ukorijenjen u planini koja se uzdiže iza njih. Lovran je sa svojim životnim arealom Lovranštinom najsveobuhvatniji primjer ekonomskog značaja padina Učke. Do danas je očuvana mreža povijesnih puteva koja se iz svog ishodišta Starog grada grana prema okolnim ruralnim naseljima te vodi sve do vrha te planine. Planina je svojim naglim uzdizanjem kroz više različitih klimatskih pojaseva omogućila lokalnoj ekonomiji da se okoristi raznolikim resursima koje rijetko nalazimo koncentrirane na tako malom prostoru. Lovranština je tako ubirala plodove raznolikih gospodarskih formi u rasponu od mediteranske poljoprivrede do planinskog stočarstva. Ovaj rad predstaviti će tu visinsku podjelu negdašnje životne i ekonomske upotrebe Učke koja je predstavljala temelj relativnog prosperiteta Lovrana i Lovranštine.

Grga Frangeš, Branko Đaković

KONZERVATORSKA STUDIJA NASELJA
LOVRANSKA DRAGA

U okviru procesa izrade Detaljnog plana uređenja naselja Lovranska Draga 2010. godine provedeno je i konzervatorsko istraživanje čiji je cilj bio pružiti smjernice za daljnji održivi razvoj naselja uz maksimalno očuvanje njegove baštinske i vizurne vrijednosti. U sklopu tog posla prikupljene su spoznaje o povijesnom razvoju, turizmu, tradicijskom životu, ekonomiji i graditeljstvu tog mjesta te je napravljen popis fonda graditeljske baštine koja se u njemu nalazi. Ovo će izlaganje prezentirati rezultate spomenute studije i s male vremenske distance ponuditi razmatranja o potencijalima za održivi razvoj tog naselja.

Manon Giron

ZABAVIŠTE DRUŽBE SV. ĆIRILA I METODA U LOVRANU (KRONIKA)

U Zavodu za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Rijeci nalazi se u ostavštini dr. Uliksa Štangera iz Opatije i građa koja se odnosi na Zabavište Družbe sv. Ćirila i Metoda u Lovranu. S obzirom na to da se o toj građi nikada nije govorilo zbog uvjerenja da se cjelokupna ostavština vezana za djelovanje Družbe sv. Ćirila i Metoda u Istri čuva samo u lovranskoj knjižnici u okviru ostavštine Viktora Cara Emina, posebno je za povijest pedagogije Zapadne Hrvatske zanimljivo predstaviti građu koja govori o zabavištu u Lovranu tijekom drugog desetljeća XX. stoljeća.

Zabavište Družbe sv. Ćirila i Metoda u Lovranu, djelujući u vrlo teškim uvjetima izrazite talijanizacije, okupljalo je tijekom svog rada djecu predškolskog uzrasta i pod ravnateljstvom učiteljice Ivanke Sajević doprinosilo borbi protiv odnarođivanja hrvatske djece.

Alexander Hoyt

SPINČIĆEVA OBITELJSKA PISMA KAO PROZOR U
LIBURNIJSKU SVAKODNEVICU 19. STOLJEĆA

U svom radu na sastavljanju lingvističkog korpusa osobnih pisama iz fonda Osobne korespondencije Vjekoslava Spinčića, koji se čuva u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (HR-HDA-819), autor se često susreće s pismima koja opisuju sliku svakodnevnog života u Liburniji, uključujući i Lovran. Spinčić (1848.–1933.) sačuvao je veći dio pisama koja su mu poslali njegovi rođaci, bliski prijatelji, kolege i mnogi drugi ljudi od njegovih učeničkih dana do njegove smrti. Iako je većina najosobnijih pisama iz fonda od ljudi iz Kastavštine, njihov sadržaj stvara zanimljivu sliku svakodnevnog života Hrvata iz Liburnije općenito. U ovom ću referatu govoriti o tipičnim temama koje se ponavljaju u osobnim pismima iz sedamdesetih godina 19. stoljeća. To su primjerice putovanja, promet, zdravlje i bolest, sezonski rad na selu i u gradovima (Trst, Rijeka), uzgoj i prodaja vina te proslava blagdana i imendana.

Višnja Jovanović

ŠKRLJEVSKA BOLEST U LOVRANU

Škrljevska bolest spominje se prvi put krajem 18. i početkom 19. stoljeća kao uzrok bolesti i smrti ondašnjeg stanovništva uglavnom istočnog dijela riječkog i bakarskog zaleđa. Bolest je dobila ime po mjestu Škrljevu, za koje se mislilo da je njeno ishodište i da se odatle širila u mjesta riječkog prstena, Istru, Sloveniju, Vojnu Krajinu. Istraživanjem dijagnoza uzroka smrti koje su se upisivale u matične knjige umrlih Rijeke i 20 mjesta riječkog prstena nalazi se prva zabilježena smrt od škrljevske bolesti upravo u Lovranu.

U izlaganju će se prikazati mortalitet, a posredno i morbiditet stanovnika ondašnje župe Sv. Jurja, u koju su potpadala mjesta Lovran, Tuliševica, Sv. Frančisk, Oprić, Ika, Liganj, Lovranska Draga, Medveja.

Vjekoslava Jurdana, Roberto Žigulić

**DRUŽBA SV. ĆIRILA I METODA ZA ISTRU
I NJEZINA ŠKOLA U LIGNJU**

U radu se prikazuju okolnosti otvorenja hrvatske pučke škole u Lignju koju je utemeljila Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru. Škola je otvorena u lipnju 1914., dakle u osvit Prvoga svjetskoga rata. Uz svečano otvorenje škole održana je velika, ali posljednja skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, na kojoj su sudjelovali predvodnici Družbe kao i posljednje faze hrvatskog narodnog preporoda u Istri: Vjekoslav Spinčić, Viktor Car Emin, Rikard Katalinić Jere-tov i drugi. O okolnostima Skupštine, kao i otvorenju hrvat-ske škole u Lignju, a na temelju istraženih arhivskih poda-taka i ondašnje periodike, autori ovoga izlaganja eksplicitno govore. Ističući značaj Skupštine i otvorenja hrvatske pučke škole, u izlaganju se otkrivaju različiti aspekti života i kulture na području Lovrana i Lovranšćine u sam osvit Prvo-ga svjetskoga rata.

Zvijezdana Klobučar Filčić

ZASTUPLJENOST ETNOELEMENTATA U TURISTIČKOJ PONUDI LOVRANA

Lovran i Lovranščina od davnina njeguju svoju tradiciju, a na samom očuvanju tradicijske baštine radi i nekoliko udruga na području Lovrana. Nažalost, malo je ostalo stanovnika koji mogu posvjedočiti o izvornim tradicijskim običajima i o tome poučiti mlade naraštaje, no zato su se već neki pobrinuli da pojedini od njih budu zapisani i tako spašeni od zaborava. U ovom će se radu kroz turistički aspekt pokušati dotaći dio etnoelemenata Lovrana i Lovranščine koji se i danas manifestiraju kroz turističke manifestacije. Govorit će se i o onima koji su postojali, no nisu valorizirani, ali i o prijedlozima kako bi se trenutna i buduća turistička ponuda mogla proširiti i obogatiti na temelju etnoelemenata s područja Lovrana. Tu su i Marunada, Festival trešanja i Festival šparuga, no oni nisu dovoljni da bi se ispričala potpuna priča o tome kako su nekad živjeli i kako danas žive stanovnici Lovrana. Tu je potrebno mnogo više, a elemenata ima napretek.

Mirjana Margetić

ČUVARI BAŠTINE – UDRUGA „OGNJIŠĆE“

Materijalna kao i nematerijalna baština nositelj je kulturnog identiteta određene sredine. Njezini tragovi u današnjem modernom svijetu brzo se gube i padaju u zaborav. Svjesni toga, stanovnici Lovranšćine 2005. godine osnivaju Udrugu „Ognjišće“ kako bi prikupili, očuvali i prezentirali etnografsku građu svog kraja. Osim prikupljanja građe aktivno sudjeluju u manifestacijama vezanim uz tradiciju ili ih sami organiziraju. U ovom izlaganju bit će riječi o tome što su ovi vrijedni čuvari baštine postigli u proteklih deset godina te koji sve izazovi stoje pred njima.

Ana Montan, Elena Rudan

PRIOLOG OČUVANJU I VALORIZACIJI LOVRANSKOG
GUCA U TURISTIČKOJ PONUDI LOVRANA

Rad tematizira inicijativu očuvanja te valorizacije maritimne kulture Sjevernog Jadrana u stvaranju prepoznatljivog i inovativnog turističkog proizvoda integriranog u ponudu primorskih destinacija. Ribarska i pomorska baština Hrvatske predstavlja značajan resurs kojem se posljednjih godina pridaje sve veće značenje kroz cijeli niz projekata i programa koji se provode u hrvatskom priobalju.

U radu se istražuju i prikazuju mogućnosti očuvanja na konkretnom primjeru brodice lovranski guc, koja predstavlja jednu od vrijednosti resursne osnove pomorske baštine Lovrana i Kvarnera, ali i cijele hrvatske obale. Istražuje se značenje lovranskog guca kroz stavove lokalnih dionika s kojima su ostvareni vođeni intervjui. Baština postaje razlikovni element i osnova za stvaranje konkurentnog turističkog proizvoda u suvremenoj turističkoj ponudi. Adekvatno očuvana baština i njena valorizacija u okviru lokalne zajednice i u turističkom smislu poticaj su stvaranju nekih novih turističkih inicijativa usmjerenih na turista suvremenog doba.

Barbara Riman

LOVRAN I LOVRANŠČINA U SLOVENSKIM
NOVINAMA KRAJEM 19. I POČETKOM 20. STOLJEĆA

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća Lovran i Opatija dobivaju sve veći turistički značaj. I dok se Opatija razvija kao vrlo dinamično mondeno središte, sam Lovran dobiva status uglednog lječilišta kamo dolaze brojni uglednici visokog društva Austro-Ugarske Monarhije. Ujedno postaje i mjesto na koje se doseljavaju različiti stanovnici i susjednih, pa tako i slovenskih krajeva. To je utjecalo na interes za događanjima i načinom života u Lovranu i na Lovranščini te se stoga u slovenskim novinama od kraja 19. do početka 20. stoljeća pronalaze različiti članci u kojima se oni spominju. U izlaganju će se analizirati slovenski novinski tekstovi o Lovranu i Lovranščini te će se prikazati viđenje slovenskih medija ondašnjeg načina života i različitih događanja u spomenutom kraju.

Ivana Šarić Žic

PROSTOR U VREMENU / VRIJEME U PROSTORU:
ARHITEKTURA LOVRANŠTINE
JUČER, DANAS I SUTRA

Kulturološka, osobito konzervatorska, valorizacija arhitekture lovranskog zaleđa u više je navrata bila predmet stručnih i znanstvenih radova. U njima je baština bila prepoznata, detaljno analizirana i publicirana, ali ne i čvršće administrativno zaštićena.

Uvidom u današnje stanje u velikoj mjeri možemo konstatirati degradaciju ruralnog ambijenta nekontroliranom izgradnjom predimenzioniranih, krajoliku i lokalnoj graditeljskoj tradiciji neprilagođenih građevina. Premda se u spomenutim valorizacijama opetovano ističe kvalitetan arhitektonski fundus, ni opće okolnosti ni smjernice prostornog planiranja nisu zaustavile degradaciju tog prostora. S obzirom na to da je zaštita kulturne baštine djelatnost izrazito ovisna o razini općeg stanja svijesti o potrebi njezina očuvanja, u izlaganju se razlaže osnovno pitanje: što nam današnja tipologija arhitektonskog fonda u lovranskom zaleđu govori o odnosu društva prema vlastitoj baštini?

Roberto Žigulić

STANOVNIŠTVO ZAPADNOG DIJELA LOVRANSKE
GRADSKE JEZGRE U XIX. STOLJEĆU

Sintezom rodoslovnih podataka iz lovranskih matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih, kao i postojećih stališa duša koji fragmentarno zahvaćaju kraće periode XIX. stoljeća, autori su pred nekoliko godina sastavili za vlastite rodoslovne potrebe jedinstveni Stališ duša lovranskog Municipalisa za cjelokupno XIX. stoljeće. Dodatno su rodoslovni podaci svih obitelji, počevši od sredine XVIII. st., upisani u komercijalni rodoslovni program koji s približno 10.000 upisa omogućuje olakšano pretraživanje rodoslovnih podataka. Upisi u rodoslovni program dodatno su obogaćeni unesenim informacijama koje su dobivene iz 450 obrađenih oporuka žitelja lovranskog Starog grada (XVIII. i XIX. st.) kao i iz Registra lovranskih pomoraca (XX. st.). Budući da Municipalis 1820. g. ima oko 120 kućnih brojeva, rad će biti ograničen na kućne brojeve 61 do 90, koji pripadaju tzv. zapadnom dijelu lovranske gradske jezgre.

ADRESAR SUDIONIKA

Frane Babić

Brajdice 1
HR-51415 Lovran
frane4@gmail.com

Ines Cvitković Kalanjoš

Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u
Gospiću
Dr. Ante Starčevića 12
HR-53000 Gospić
ikalanjos@unizd.hr

Robert Doričić

Sveučilište u Rijeci
Medicinski fakultet
Katedra za društvene i
humanističke znanosti u
medicini
Braće Branchetta 20
HR-51000 Rijeka
robert.doricic@uniri.hr

Branko Đaković

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za etnologiju i kulturnu
antropologiju

Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
bdakovic@ffzg.hr

Ivana Eterović

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
isankovi@ffzg.hr

Grga Frangeš

Mjesto pod suncem d.o.o.
Odjel za prostor i baštinu
Šapjane 23
HR-51214 Šapjane
grga@mjestopodsuncem.com

Manon Giron

Dr. Zdravka Kučića 9
HR-51000 Rijeka
manon.giron2@ri.ht.hr

Alexander Hoyt

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za anglistiku
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
ahoyt@ffzg.hr

Višnja Jovanović

Zavod za hitnu medicinu
Primorsko-goranske županije
Branka Blečića bb
HR-51000 Rijeka
visnja.1818@gmail.com

Vjekoslava Jurdana

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za odgojne i obrazovne
znanosti
Ronjgova 1
HR-52100 Pula
vjurdana@unipu.hr

Zvijezdana Klobučar Filčić

Šetalište maršala Tita 60
HR-51415 Lovran
zvijezdana.klobucar@gmail.com

Mirjana Margetić

Etnografski muzej Istre
Trg istarskog razvoda 1275.,
br. 1
HR-52000 Pazin
margeticm@gmail.com

Ana Montan

Katedra Čakavskog sabora
Općine Mošćenička Draga
Mošćenice 21
HR-51417 Mošćenička Draga
ana.montan13@gmail.com

Barbara Riman

Inštitut za narodnostna vprašanja
Erjavčeva cesta 26
SI-1000 Ljubljana
barbara.riman@guest.arnes.si

Elena Rudan

Sveučilište u Rijeci
Fakultet za menadžment u
turizmu i ugostiteljstvu
Primorska 42, p. p. 97
HR-51410 Opatija
elenar@fthm.hr

Ivana Šarić Žic

Pomorski i povijesni muzej
Hrvatskog primorja Rijeka
Etnografski odjel
Muzejski trg 1
HR-51000 Rijeka
ivana@ppmhp.hr

Roberto Žigulić

Sveučilište u Rijeci
Tehnički fakultet
Zavod za tehničku mehaniku
Vukovarska 58
HR-51000 Rijeka
zigulic@riteh.hr

NAKLADNIK
Katedra Čakavskoga sabora Lovran

ZA NAKLADNIKA
Igor Eterović

UREDNIKA
Ivana Eterović

DIZAJN NASLOVNICE
Frane Babić

GRAFIČKA PRIPREMA
Ivana Eterović

TISAK
Buldog d. o. o., Lovran

NAKLADA
60 primjeraka

*CIP-zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne
knjižnice Rijeka pod brojem 130621071.*

ISBN 978-953-55996-6-1